

Lausunto sosiaali- ja terveysministeriölle / KULTA ry

Asia: luonnos hallituksen esitykseksi EU:n digitaalisen koronatodistuksen kansallisesta käytöstä

KULTA ry kiittää luonnosta hallituksen esitykseksi

Tiivistelmä lausunnosta: KULTA ry pitää koronatodistusta hyvänä vaihtoehtona kulttuuri- ja taidealaan kohdistuville rajoituksille. Luonnos hallituksen esitykseksi lisää kulttuuriosallistumisen mahdollisuuksia. Tällä on merkittäviä taloudellisia ja sosiaalisia sekä osallisuutta ja hyvinvointia lisääviä vaikutuksia, kuten luonnoksessa hyvin todetaan.

WHO kehottaa jäsenmaita aktiivisesti lisäämään tietoisuutta taideosallistumisen hyödyistä

Luonnos on positiivisilta vaikutuksilta laaja. Tilastokeskuksen vapaa-aikatilaston mukaan 83 % suomalaisista kuuluu kulttuurin yleisöön. Kulttuuriosallistumisella on ihmiselle ja yhteiskunnalle useita suotuisia vaikutuksia.

Maailman terveysjärjestö WHO:n *What is the role of the arts in improving health and well-being? A scoping review* –raportin mukaan taidetoimintaan osallistuminen sekä taiteen kokijana että tekijänä voi ehkäistä lukuisia psyykkisiä ja fyysisiä sairauksia sekä hoitaa ja auttaa selviytymään useiden akuuttien ja kroonisten sairauksien kanssa. Taide voi tarjota ratkaisuja erityisesti sellaisiin terveyshaasteisiin, joihin lääketiede ei yksin tarjoa tehokkaita ratkaisuja. Taidetoiminta voi muun muassa vähentää yksinäisyyttä, edistää sosiaalista sitoutumista, lisätä sosiaalista tukea ja sosiaalista pääomaa.

Taiteet voivat ehkäistä monin tavoin terveysongelmia. Taideosallistuminen on esimerkiksi yhdistetty vähäisempään päivittäiseen stressiin sekä parempaan stressin hallintaan. Tämä on merkittävää, koska stressi puolestaan on yhteydessä monien vakavien sairauksien, kuten sydän- ja verisuonitautien, kehittymiseen. Ikääntyneillä kulttuuriosallistumisen on havaittu vähentävän riskiä masennuksen kehittymiseen. Taiteiden on havaittu voivan suojata myös dementian kehittymiseltä.

Yksi raportin suosituskokonaisuuksista kannustaa jäsenmaita tunnustamaan taiteisiin osallistumisen lisäarvon ja merkityksen terveydelle ja hyvinvoinnille. Jäsenmaita kehoitetaan aktiivisesti lisäämään tietoisuutta taideosallistumisen hyödyistä sekä varmistamaan taide- ja kulttuuripalveluiden saatavuus ja saavutettavuus kaikille väestö- ja ikäryhmille, vähemmistöryhmät erityisesti huomioiden.

Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry muistuttaa näistä raportin suosituksista, jotta kaikki viranomaistahot, erityisesti sosiaali- ja terveysministeriö ja terveysviranomaiset, viestisivät kansalaisille kulttuuriosallistumisen hyödyistä. Ihmisten luottamuksen palauttaminen on meille kulttuuri- ja taidealalla elinehto. Huolestamme on, että osalle ihmisistä kulttuuriosallistuminen on muodostunut mielikuvissa vaaralliseksi, sen sijaan että nähtäisiin kulttuuriosallistumisen terveyshyödyt.

Kysymyksiä tartuntatautilain kokonaisuudesta ja teknisestä opastuksesta

Koronatodistuksen teknisen opastuksen osalta on hyvä miettiä, mikä viranomaistaho olisi oikea opastusta antamaan ja miten muutoin varmistetaan koronatodistuksen käytön sujuvuus myös pienissä kulttuuritilaisuuksissa, joita Suomessa luonnollisesti on paljon. Toisin kuin sosiaali- ja terveysjärjestöt, kulttuurijärjestöt ovat erittäin pieniä henkilöresursseiltaan. Esimerkiksi Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry:ssä on 2 työntekijää, kun sisarjärjestössämme Suomen sosiaali ja terveys SOSTE:ssa on 48 työntekijää.

KULTA ry yhtyy jäsenjärjestöjensä Suomen Filmikamari ry:n ja Suomen teatterit ry:n huomioon 58 c §:stä. Tartuntatautilain 58 c § kirjaus, siitä että ”toimijan tulee lisäksi järjestää asiakkaiden ja osallistujien oleskelu sillä tavoin väljästi, kuin se kyseisen toiminnan erityispiirteet huomioon ottaen on mahdollista ja sijoittaa mahdolliset asiakaspaikat riittävän etäälle toisistaan”, on aiheuttanut alueellisia tulkintoja, joissa yleisötilaisuuksia rajoitetaan sallimalla vain 50 % tai 75 % osallistujamäärä täydestä kapasiteetista. Olisi ehdottoman tärkeää, että koronatodistus toimisi myös tällaisissa rajoitustilanteissa vaihtoehtona ja antaisi mahdollisuuden 100 % yleisökapasiteetin sallimiseen.

Helsingissä 10.9.2021

Rosa Meriläinen
Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry